

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní JUDr. Kateřinou Štěpánovou, Ph.D., ve věci

žalobce:

[redacted], narozený [redacted]
bytem [redacted], 739 94 Třinec
zastoupen advokátem Mgr. Petrem Letovancem,
sídlem Lidická 544, 739 61 Třinec

proti

žalovanému:

Ministerstvo práce a sociálních věcí
sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

**o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 11. 2021, č. j. MPSV-2021/189230-923,
ve věci příspěvku na bydlení**

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

III. Odměna a náhrada hotových výdajů ustanoveného zástupce žalobce Mgr. Petra Letovance, advokáta se sídlem v Třinci, Lidická 544, se určuje částkou ve výši 1 573 Kč a bude mu vyplacena z účtu Krajského soudu v Ostravě do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Shodu s prvopisem potvrzuje Ivona Martiníková.

Odůvodnění:

I. Specifikace věci

1. Žalobou podanou dne 16. 1. 2022 žalobce brojí proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 11. 2021, č. j. MPSV-2021/189230-923 („dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým bylo zamítnuto jeho odvolání proti rozhodnutí Úřadu práce České republiky – Krajské pobočky v Ostravě, Kontaktního pracoviště Trinec, ze dne 18. 10. 2021, č. j. 320868/21/FM (dále jen „rozhodnutí správního orgánu prvního stupně“), jímž byl žalobci snížen příspěvek na bydlení z důvodu navýšení jeho příjmů vyplacením tzv. kompenzačních bonusů.

II. Skutková zjištění vycházející z obsahu správního spisu

2. Žalobci byl na základě jeho žádosti z 18. 7. 2021 přiznán správním orgánem prvního stupně příspěvek na bydlení pro období od 1. 7. 2021 do 30. 6. 2022 ve výši 3 076 Kč měsíčně, a to na základě rozhodného příjmu žalobce ve výši 5 565 Kč měsíčně (invalidní důchod), resp. rozhodného příjmu rodiny (s připočtením přídatku pobíraného na nezletilé dítě) ve výši 6 475 Kč měsíčně.
3. Dne 6. 10. 2021 správní orgán prvního stupně zahájil správní řízení ve věci dávky příspěvku na bydlení z důvodu změny příjmu za rozhodné období druhého čtvrtletí roku 2021 v návaznosti na zjištění („elektronická odpověď Ministerstva financí České republiky“), že žalobce, jako osoba samostatně výdělečně činná vykonávající tuto činnost jako vedlejší, obdržel v roce 2020 kompenzační bonusy v celkové výši 44 500 Kč dle zákonů o kompenzačním bonusu.
4. Dne 18. 10. 2021 správní orgán prvního stupně rozhodl o snížení příspěvku na bydlení vyplaceného žalobci pro období od 1. 9. 2021 do 30. 6. 2022 z částky 3 076 na částku 1 963 Kč s odůvodněním, že došlo ke změně příjmů žalobce za rozhodné období. Za rozhodné období přitom považoval druhé čtvrtletí roku 2021 (tedy měsíce duben, květen a červen roku 2021), přičemž v tomto období zohlednil navíc jako příjem žalobce měsíčně vždy částku 3 708,33 Kč odpovídající jedné dvanáctině vyplaceného kompenzačního bonusu (tj. 44 500/12). Správní orgán dovodil, že se tak rozhodný příjem žalobce v rozhodném období zvýšil z částky 5 565 Kč měsíčně na částku 9 173,33 Kč měsíčně (5565 + 3708,33); rozhodný měsíční příjem rodiny tedy činil 10 813,33 Kč proti 6 475 Kč. Dávka byla snížena do 1. 9. 2021, neboť dávka za měsíc srpen 2021 již byla vyplacena. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí lze zjistit, že správní orgán prvního stupně považoval vyplacený kompenzační bonus za vratku daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a zároveň za započitatelný příjem pro stanovení nároku na dávky vyplácené podle zákona o státní sociální podpoře.
5. Rozhodnutí správního orgánu prvního stupně žalobce napadl odvoláním dne 5. 11. 2021. Má za to, že rozhodné období pro zohlednění vyplaceného kompenzačního bonusu v jeho případě bylo kalendářní čtvrtletí po vyplacení bonusu, tedy třetí čtvrtletí roku 2020, jak stanovuje § 6 písm. a) zákona o státní sociální podpoře, nikoliv druhá polovina roku 2021. Dále sporuje charakter kompenzačního bonusu, jak byl dle jeho názoru posouzen správním orgánem prvního stupně. Je přesvědčen, že vyplacený kompenzační bonus je vratkou daně, která není příjmem, nepodléhá dani a neuvádí se do daňového přiznání, což taky žalobce neučinil. K odvolání přiložil daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob za rok 2020 s vykázaným nulovým příjmem, jakož i protokol o jednání před správním orgánem prvního stupně dne 25. 10. 2021, na které se žalobce dostavil bez předvolání za účelem zjištění bližších informací k probíhajícímu řízení.

6. V protokolu ze dne 25. 10. 2021 jsou zaznamenány argumenty žalobce a správního orgánu prvního stupně, jak se podávají z odvolání, resp. z prvostupňového rozhodnutí. Žalobce mj. uvedl, že kompenzační bonus vyplacený na jaře 2020 nelze započítat do příjmů za druhé čtvrtletí roku 2021, je vratkou daně, která není příjmem dle § 7 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, ve znění pozdějších předpisů, je osvobozen od daně z příjmu a neuvádí se do daňového přiznání.
7. Žalovaný napadeným rozhodnutím zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí správního orgánu prvního stupně. Konstatoval, že u žalobce jako osoby samostatně výdělečně činné došlo na základě změny příjmů zohledněných ve druhém čtvrtletí roku 2021 k přehodnocení rozhodného příjmu a k navazujícímu snížení příspěvku na bydlení. Žalovaný zdůraznil, že dle zákonů o kompenzačním bonusu je kompenzační bonus v případě osob samostatně výdělečně činných započítatelným příjmem pro stanovení nároku na dávky dle zákona o státní sociální podpoře. Pokud měla osoba při vyhodnocení nároku na dávku ode dne 1. 7. 2021 v rozhodném období příjmy ze samostatně výdělečné činnosti, stanovuje se tento příjem dle § 5 odst. 4 zákona o státní sociální podpoře, tedy se započítává jako příjem z této činnosti do rozhodného příjmu za každý měsíc jedna dvanáctina příjmů uvedených v daňovém přiznání za kalendářní rok, který bezprostředně předchází kalendářnímu roku, do něhož spadá počátek období od 1. července do 30. června následujícího kalendářního roku. K argumentu žalobce, že kompenzační bonus byl vyplacen již v roce 2020, a nelze tak jej zohlednit v roce 2021, žalovaný osvětlil, že se kompenzační bonus započítává shodně jako příjem ze samostatně výdělečné činnosti.

III. Obsah žaloby

8. Žalobce vznáší dvě žalobní námitky.
9. Prvou je posouzení otázky, zda kompenzační bonusy, které mu byly vyplaceny v roce 2020 v celkové výši 44 500 Kč dle zákona č. 159/2020 Sb., o kompenzačním bonusu v souvislosti s krizovými opatřeními v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2 (dále jen „zákon č. 159/2020 Sb.“) a dle zákona č. 461/2020 Sb., o kompenzačním bonusu v souvislosti se zákazem nebo omezením podnikatelské činnosti v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2 (dále jen „zákon č. 461/2020 Sb.“), pro zjednodušení dále společně též „zákony o kompenzačním bonusu“, jsou příjmem ze samostatně výdělečné činnosti a jako takové mají být zohledněny při posouzení nároku žalobce na dávku příspěvku na bydlení dle zákona o státní sociální podpoře. Žalobce zastává názor, že se v případě kompenzačního bonusu jedná o vratku daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti, a jako takovou ji nelze za příjem ze samostatně činnosti považovat.
10. Druhou linií žaloby je posouzení rozhodného období pro případné započtení kompenzačního bonusu do příjmů žalobce. Žalobce poukazuje na ustanovení § 6 písm. a) zákona o státní sociální podpoře a uvádí, že pro stanovení výše příspěvku na bydlení na období od 1. 7. 2021, resp. 1. 9. 2021, až 30. 6. 2022 je rozhodným obdobím druhé čtvrtletí roku 2021, nikoliv druhé čtvrtletí roku 2020, kdy byl žalobci kompenzační bonus vyplacen. Žalobce proto navrhuje, aby krajský soud napadené rozhodnutí, jakož i rozhodnutí správního orgánu prvního stupně, zrušil. Vyplacený kompenzační bonus neměl být dle názoru žalobce vůbec zohledněn při posouzení jeho nároku na příspěvek na bydlení.

IV. Vyjádření žalovaného

11. Žalovaný ve svém vyjádření ze dne 28. 2. 2022 navrhl žalobu jako nedůvodnou zamítnout. Poukázal na skutečnost, že kompenzační bonus je započítatelným příjmem pro účely posouzení

nároku na dávky státní sociální podpory dle zákonů o kompenzačním bonusu. Uvedl, že z pohledu zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, ve znění pozdějších předpisů, je příjem ve formě daňového bonusu příjmem osvobozeným od daně z příjmu fyzických osob a neuvádí se v daňovém priznání.

V. Posouzení věci krajským soudem

12. Krajský soud shledal žalobu přípustnou, podanou oprávněnou osobou (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „s.ř.s.“) a včasnou (§ 72 odst. 1 s.ř.s.).
13. V přezkumném řízení soudním je soud povinen zkoumat, zda vydané rozhodnutí je zákonné a bezvadné. Při přezkumu přitom respektuje vymezené žalobní body (§ 75 odst. 2 věta první zákona s.ř.s.).
14. **Žaloba není důvodná.**
15. Krajský soud nejprve shrnuje relevantní právní úpravu dopadající na souzenou věc.
16. Podle § 3a odst. 2 zákona č. 159/2020 Sb., resp. dle § 8 odst. 2 zákona č. 461/2020 Sb., je kompenzační bonus započitatelným příjmem pro stanovení nároku na dávky vyplácené podle zákona upravujícího pomoc v hmotné nouzi a zákona upravujícího státní sociální podporu.
17. Podle § 6 odst. 2 zákona č. 159/2020 Sb., resp. dle § 11 odst. 2 zákona č. 461/2020 Sb., je kompenzační bonus vratkou daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti.
18. Podle § 6 písm. a) zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státní sociální podpoře“), je rozhodným obdobím, za které se zjišťuje rozhodný příjem, u příspěvku na bydlení (...) období kalendářního čtvrtletí předcházející kalendářnímu čtvrtletí, na které se nárok na výplatu dávky prokazuje, popřípadě nárok na dávku uplatňuje.
19. Dle § 5 odst. 4 písm. a) zákona o státní sociální podpoře, vykonává-li osoba podle svého prohlášení v rozhodném období samostatnou výdělečnou činnost, započítává se jí jako příjem z této činnosti do rozhodného příjmu za každý měsíc jedna dvanáctina příjmů uvedených v daňovém priznání za kalendářní rok, který bezprostředně předchází kalendářnímu roku, do něhož spadá počátek období od 1. července do 30. června následujícího kalendářního roku, a to bez ohledu na to, kolik měsíců osoba ve zdaňovacím období samostatnou výdělečnou činnost vykonávala a zda tato činnost byla ve zdaňovacím období vykonávána jako činnost hlavní či vedlejší.
20. V souzené věci žalobce ani žalovaný nezpochybňují, že žalobce obdržel dne 22. 4. 2020 částku kompenzačního bonusu ve výši 25 000 Kč a dne 15. 5. 2020 ve výši 19 500 Kč, jakož i skutečnost, že v roce 2020 vykonával žalobce samostatně výdělečnou činnost jako činnost vedlejší, z níž mu neplynul žádný příjem.
21. Stěžejní otázkou souzené věci je, zda kompenzační bonus vyplacený dle zákonů o kompenzačním bonusu měl být žalovaným zohledněn jako započitatelný příjem při posouzení nároku žalobce na dávku příspěvku na bydlení. V kladném případě pak navazuje otázka, v jakém rozhodném období měl být vyplacený kompenzační bonus do příjmů žalobce započten.

V. A. Kompenzační bonus jako započitatelný příjem

22. Důvodová zpráva k zákonu č. 159/2020 Sb. vymezuje hlavní účel kompenzačního bonusu jako poskytnutí finanční pomoci osobám samostatně výdělečně činným, které byly neočekávaně postiženy výpadkem příjmů v důsledku krizových opatření. Primárně necílí na subjekty, které již pobírají dávky ze strany státu, tj. k výpadku příjmů v jejich případě v daném rozsahu nemohlo dojít. Kompenzační bonus proto je započitatelným příjmem pro stanovení nároku na dávky vyplácené podle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, a podle zákona o státní sociální podpoře, resp. vylučuje vznik nároku na podporu v nezaměstnanosti podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, v měsíci, ve kterém subjekt kompenzačního bonusu tento bonus obdržel. S ohledem na hlavní účel kompenzačního bonusu, kterým je poskytnutí finanční pomoci osobám samostatně výdělečně činným, které byly neočekávaně postiženy výpadkem příjmů v důsledku krizových opatření, se výslovně stanoví, že kompenzační bonus nepodléhá výkonu rozhodnutí ani exekuci.
23. Souběh kompenzačního bonusu a dávek státní sociální podpory, v souzené věci příspěvku na bydlení, zákon výslovně nevylučuje, je tedy možný; explicitně ovšem stanoví, že je nutno jej při posouzení nároku na dávku, resp. při stanovení její výše, zohlednit jako příjem. Uvedené jednoznačně vyplývá z výše citovaných ustanovení obou zákonů o kompenzačním bonusu (§ 3a odst. 2 zákona č. 159/2020 Sb., resp. dle § 8 odst. 2 zákona č. 461/2020 Sb.), v jejichž smyslu je kompenzační bonus započitatelným příjmem pro stanovení nároku na dávky vyplácené podle (...) zákona upravujícího státní sociální podporu včetně příspěvku na bydlení.
24. Výklad podaný žalovaným, tedy, že došlo k navýšení rozhodného příjmu žalobce v důsledku vyplacené kompenzačního bonusu, proto se zněním zákona jednoznačně koresponduje a není v rozporu ani s účelem zákona, jak byl popsán výše (pomoc samostatně výdělečným osobám, jimž vypadly příjmy v důsledku zavedených krizových opatření).
25. Na uvedeném nemůže ničeho změnit ani skutečnost, že zákony o kompenzačním bonusu tento považují za vrátku daně (§ 6 odst. 2 zákona č. 159/2020 Sb., resp. dle § 11 odst. 2 zákona č. 461/2020 Sb.) Uvedené vyplývá ze systematiky zákonů a jejich ustanovení týkajících se správy kompenzačního bonusu, přičemž na kompenzační bonus se aplikují pravidla procesního režimu správy daní a jsou spravovány jako daňové odpočty podle daňového řádu. To, že je kompenzační bonus označen za vrátku daně, souvisí s otázkou rozpočtovou. Zákon zavádí koncept, podle něhož je kompenzační bonus vrátkou daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti. Důsledkem uvedeného pravidla je skutečnost, že kompenzační bonus je fakticky hrazen z výnosů daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, která je daní rozpočtově sdílenou státním rozpočtem a rozpočty obcí a krajů. V rámci zákona č. 159/2020 Sb. byla například z tohoto důvodu zavedena i samostatná kompenzace pro obce k pokrytí uvedeného dopadu do obecních rozpočtů. I důvodová zpráva kompenzační bonus chápe jako daňový bonus, tj. jedná se o tzv. negativní daňovou povinnost, která je fakticky nárokem subjektu na určité peněžité plnění z veřejného rozpočtu. Jde o peněžité plnění daňového charakteru, na které vzniká hmotněprávní nárok *ex lege*, jsou-li splněny zákonné podmínky pro jeho vznik (vyměření kompenzačního bonusu má proto pouze deklaratorní charakter).
26. Jak však vyplývá ze samotného označení bonusu, jeho účelem je „kompenzovat“, tedy nahradit, vyrovnat či odškodnit výpadek příjmů, které by žalobce mohl v relevantním období dosahovat, pokud by nebyla zavedena krizová opatření, která jej v jeho podnikatelské činnosti omezila. Jinými slovy, žalobce buď mohl vykonávat svou samostatně výdělečnou činnost (tj. podnikat a případně generovat zisk), z níž by mu plynul příjem, který by byl příjmem rozhodným pro účely dávek státní sociální podpory (srovnej § 5 odst. 1 písm. a) bod 2. zákona o státní sociální

podpoře), nebo z objektivních příčin (vládní krizová opatření) svou samostatně výdělečnou činnost vykonávat nemohl a možný příjem z ní plynoucí mu „nahradil“ vyplácený kompenzační bonus, bez ohledu na to, zda je z důvodu procesního režimu své správy označen jako vratka daně.

27. Krajský soud nemůže přijmout argumentaci žalobce, že z důvodu označení kompenzačního bonusu za vratku daně, jej nelze považovat za příjem rozhodný pro účely dávek ze systému státní sociální podpory. Takový výklad by jednak odporoval zněním zákonů o kompenzačním bonusu, které, jak bylo zmíněno výše, kompenzační bonus za započitatelný příjem považují, jednak samotnému smyslu kompenzačního bonusu, který má „nahradit“ výpadek příjmů na straně osoby samostatně výdělečně činné z objektivních příčin.

28. S ohledem na výše uvedené krajský soud uzavírá, že první žalobní námitka žalobce nemůže obstát. Relevantní se tak stává toliko otázka rozhodného období, v němž má být vyplácený kompenzační bonus zohledněn jako započitatelný příjem pro účely posouzení příspěvku na bydlení.

V. B. Rozhodné období pro započtení kompenzačního bonusu

29. Z hlediska úvah o rozhodném období je předně podstatné zaobírat se charakterem institutu „rozhodného období“ dle zákona o státní sociální podpoře“ a typem a specifiky příjmů osob samostatně výdělečně činných, neboť předurčují jejich následné započtení do rozhodných příjmů dle zákona o státní sociální podpoře.

30. Obecně platí, že rozhodné období pro stanovení rozhodného příjmu je v zákoně o státní sociální podpoře určeno rozdílně pro jednotlivé dávky. U příspěvku na bydlení je stanoveno jako kalendářní čtvrtletí předcházející kalendářnímu čtvrtletí, na které se tyto dávky přiznávají. Takto stanovené rozhodné období totiž umožňuje poměrně rychle reagovat na změny sociální situace v rodině.

31. Vzhledem k tomu, že nejčastějšími příjmy v rodině jsou příjmy podléhající dani z příjmu, a daňové přiznání, na základě něhož je možné skutečné příjmy v rodině zjistit, je možné podávat ve stanovených případech až do května následujícího roku, zákonodárce stanovil, že pro případy, na něž vznikne nárok od 1. července jednoho roku do 30. června následujícího roku, což je případ i právě posuzovaného příspěvku na bydlení, je rozhodným obdobím kalendářní rok, který předchází uvedenému 1. červenci (v souzené věci jde o nárok přiznaný od 1. července 2021 do 30. června 2022 s přehodnocením od 1. 9. 2021). Takové řešení je nutné zejména pro případy osob samostatně výdělečně činných, jíž je i žalobce, neboť mohou vykazovat velmi nepravidelné příjmy.

32. Je samozřejmě pravdou, že stanovením rozhodného období na předchozí kalendářní rok dochází k určitému časovému posunu zkoumaného příjmu ve vztahu ke skutečné situaci v rodině. Zákonodárce nicméně založil takovýto způsob vymezení rozhodného období a rozhodného na objektivních a rozumných důvodech daných rozdílným charakterem dosahování příjmů mezi skupinou osob samostatně výdělečně činných a ostatními skupinami účastníků řízení o dávku státní sociální podpory. I z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. července 2008, č. j. 4 Ads 62/2007 – 72, vyplývá, že „rozsah státní sociální podpory a vymezení okruhu osob, které mohou při splnění zákonných podmínek z podpory státu benefitovat, je záležitostí sociální politiky státu, tedy prioritně moci zákonodárné, nikoliv moci soudní. Je na vůli zákonodárce, jakým způsobem stanoví rozsah a vymezí podmínky státní sociální podpory“.

33. Jak bylo naznačeno výše, může příjem osob samostatně výdělečně činných vykazovat určitou nepravidelnost. Z tohoto důvodu zákonodárce stanovil v § 5 odst. 4 písm. a) zákona o státní sociální podpoře, postup započtení jako příjmu z této činnosti do rozhodného příjmu za každý měsíc ve výši jedné dvanáctiny příjmů uvedených v daňovém přiznání (za kalendářní rok, který bezprostředně předchází kalendářnímu roku, do něhož spadá počátek období od 1. července do 30. června následujícího kalendářního roku).
34. V souzené věci je pravdou, že daňové přiznání žalobce za rok 2020 nevykazovalo žádné příjmy. Kompenzační bonus je optikou daňových zákonů daňovým bonusem, a proto je u poplatníků daně z příjmů fyzických osob osvobozen dle ustanovení § 4 odst. 1 písm. z) zákona o daních z příjmů. V daňovém přiznání se proto neuvádí. Jak však bylo osvětleno shora, účelem kompenzačního bonusu bylo příjmy osoby samostatně výdělečně činné nahradit. Takto vyplacený kompenzační bonus ovšem pořád je započitatelným příjmem, přičemž slouží k náhradě příjmů žalobce, jakožto osoby samostatně výdělečně činné, která z objektivních překážek nemohla jinak dosahovaných příjmů dosáhnout. Proto je na místě kompenzační bonus pro účely dávky zohlednit stejně jako příjem samostatně výdělečně činné, tedy rozpočítat jej dle mechanismu předpokládaného ustanovením § 5 odst. 4 písm. a) zákona o státní sociální podpoře.
35. Postup navržený žalobcem spočívající v tom, že by kompenzační bonus měl být započten jako jeden celek a v kalendářním čtvrtletí, kdy byl vyplacen, by vedl k paradoxní situaci. Pro účely příspěvku na bydlení by byl kompenzační bonus zohledněn jednorázově ve čtvrtletí, kdy byl vyplacen, došlo by tak k výraznému navýšení rozhodného příjmu a podstatnému ovlivnění vyplácené dávky, ne-li k jejímu možnému odnětí. Takovýto postup by neodpovídal ani charakteru kompenzačního bonusu, který se vyplácí zpětně za určité období, kdy kompenzuje výpadek příjmu (dle zákona č. 159/2020 Sb. se jedná o bonusové období od 12. března do 30. dubna 2020 a dle zákona č. 461/2020 Sb. o období od 1. května do 8. června 2020 a od 5. října do 4. listopadu 2020).
36. Pakliže by byla přijata argumentace žalobce, krajský soud se též nemůže nepozastavit nad tím, proč žalobce příslušnému úřadu práce neoznámil mimořádný příjem ve formě kompenzačního bonusu ve lhůtě osmi dnů od jeho vyplacení, jak mu velí § 61 zákona o státní sociální podpoře. Dle odstavce prvního tohoto ustanovení je příjemce dávky povinen písemně ohlásit příslušné krajské pobočce Úřadu práce v dané lhůtě změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku, její výši nebo výplatu. Pokud tak žalobce neučinil, vystavil se možné povinnosti předpokládané § 62 citovaného zákona, tedy povinnosti částky neprávem přijaté vrátit za předpokladu, že nesplnil některou jemu uloženou povinnost nebo přijal dávku nebo její část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byla vyplacena neprávem nebo ve vyšší částce, než náležela, nebo jinak způsobil, že dávka byla vyplacena neprávem nebo v nesprávné výši.
37. Žalovaný postupoval správně, pokud pro účely sociálních dávek příjem ve formě kompenzačního bonusu u žalobce jako osoby samostatně výdělečně činné zohlednil jako započitatelný příjem v rozhodném období duben až květen 2021, a to mechanismem předpokládaným § 5 odst. 4 písm. a) zákona o státní sociální podpoře. V souzené věci se v případě žalobce jedná o osobu samostatně výdělečně činnou, která dosáhla v roce 2020 příjmu ve formě daňového bonusu, jenž se sice v daňovém přiznání neuvádí, je však na něj nutno nazírat jako na započitatelný příjem osoby samostatně výdělečně činné, a takto jej započíst do příjmů žalobce v rozhodném období ve výši jedné dvanáctiny měsíčně ze započitatelných příjmů dosažených v roce 2020.

V. C. Další okolnosti souzené věci

38. Krajský soud dále uvádí, že byť odůvodnění rozhodnutí správního orgánu prvního stupně není argumentačně nikterak bohaté, z napadeného rozhodnutí jednoznačně vyplývá, jak žalovaný

v případě kompenzačního bonusu a jeho zohlednění pro účely posouzení nároku na příspěvku na bydlení žalobce postupoval. Vzhledem k tomu, že z hlediska ekonomie řízení není vyloučeno, aby odvolací orgán argumentaci správního orgánu prvního stupně pouze doplnil., vzal soud při přezkumu odvolacího rozhodnutí v úvahu, že ve správním řízení tvoří rozhodnutí obou stupňů jeden celek (srovnej již ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu, například rozsudek ze dne 31. 10. 2014, č. j. 6 As 161/2013-25). Stejně tak krajský soud nepovažoval za vadu řízení, k níž by měl přihlížet *ex officio* skutečnost, že správní spis neobsahuje konkrétní podklad o vyplaceném kompenzačním bonusu či rozhodnutí správního orgánu o přiznání příspěvku na bydlení ve výši pro období od 1. 7. 2021 do 30. 6. 2022 ve výši 3 076 Kč měsíčně, jenž byl následně snížen. Uvedené skutečnosti nebyly ze strany žalobce ani žalovaného nikterak sporovány, žalobce je nečiní předmětem svých žalobních námitek, přičemž z odůvodnění správních rozhodnutí i žalobních tvrzení žalobce dané skutečnosti jednoznačně vyplývají a nezpůsobují nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí.

39. V této souvislosti krajský soud odkazuje na usnesení rozšířeného senátu ze dne 19. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006 - 76, č. 1566/2018 Sb. NSS, podle něhož „*při posuzování nepřezkoumatelnosti soudních rozhodnutí je nutno postupovat obezřetně a vybrat tyto případy jen vážným vadám rozhodnutí. Zrušením rozhodnutí krajského soudu pro nepřezkoumatelnost se totiž oddaluje okamžik, kdy bude základ sporu správními soudy s konečnou platností vyřešen, což neprospívá zájmu účastníků řízení na projednání věci bez zbytečných průtahů ani veřejnému zájmu na hospodárnosti řízení.*“ Uvedené závěry lze aplikovat i na předmětné rozhodnutí odvolacího správního orgánu. Též je nutno vyhodnotit, zda možná absence daných podkladů ve správním spise, žalobcem nikterak namítána, se mohla dotknout jeho právní sféry jakožto adresáta veřejné správy. Krajský soud uvedenou skutečnost v souzené věci neshledal. Uvedené setrvale judikuje i Nejvyšší správní soud (srovnej například rozsudek ze dne 16. 10. 2013, č. j. 4 As 71/2013-35), přičemž dodává, že „*zrušit (...) správní rozhodnutí by bylo na místě, pokud by zásah do právní sféry adresáta byl negativní, nebyl by následným postupem správního orgánu odstraněn a pokud by negativní zásah dosahoval určité negativní míry.*“

VI. Závěr a náklady řízení

40. Krajský soud uzavírá, že interpretaci institutů rozhodného období a rozhodného příjmu předestřenou v souzené věci žalobcem nelze přijmout, neboť by svým způsobem obcházel zákon. Výklad poskytnutý žalobcem by ve svém důsledku znamenal, že kompenzační bonus, který je zákonem jednoznačně definován jako započitatelný příjem pro účely dávek ze systému státní sociální podpory, vyplacený osobám samostatně výdělečně činným, by nebylo možno jako započitatelný příjem zohlednit, což jistojistě nebylo úmyslem zákonodárce. Náзор zastávaný žalobcem by odporoval i charakteru kompenzačního bonusu, jenž má sanovat výpadek příjmů osoby samostatně výdělečně činné z objektivních důvodů, a jako se započitatelným příjmem osoby samostatně výdělečně činné je následně nutno s tímto nakládat.
41. V této souvislosti krajský soud nemůže opomenout skutečnost, že míra uvážení zákonodárce, jakou dávku a za jakých podmínek poskytnout, je díky specifické politické povaze sociálních práv širší, než u základních lidských a politických práv [srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 5. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 1/08 (N 91/49 SbNU 273; 251/2008 Sb.), odst. 90; ze dne 24. 4. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 54/10 (N 84/65 SbNU 121; 186/2012 Sb.), odst. 43-66]. „*Je proto v pravomoci zákonodárce, aby rozsah poskytování sociálního zabezpečení vymezil v zákoně, přičemž není nutné, aby sociální dávky byly poskytovány ve všech myslitelných situacích*“ (k tomu srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 9. 2015, č. j. 4 Ads 187/2015 – 26, odst. 18).

42. Ze shora uvedených důvodů krajský soud žalobu podle § 78 odst. 7 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítnul.

43. Podle § 60 odst. 1 s. ř. s. krajský soud žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobce ve věci úspěch neměl a žalovanému podle obsahu spisu nad rámec jeho běžné úřední činnosti žádné náklady nevznikly.
44. Žalobci byl ustanoven k ochraně jeho práv podle § 35 odst. 10 s. ř. s. zástupce z řad advokátů Mgr. Petr Letovanec, jehož odměnu a hotové výdaje hradí stát. Soud zástupci žalobce přiznal odměnu za zastupování podle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále jen „advokátní tarif“), ve výši 1 000 Kč, a to za jeden úkon právní služby (první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení) podle § 9 odst. 2 advokátního tarifu. Dále soud přiznal zástupci žalobce paušální náhradu hotových výdajů za jeden úkon právní služby ve výši 300 Kč ve smyslu § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Odměna a náhrada hotových výdajů byla navýšena o daň z přidané hodnoty v zákonné výši, celkem činí 1 573 Kč a bude zástupci žalobce vyplacena z rozpočtových prostředků krajského soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.

Podmínkou řízení o kasační stížnosti je povinné zastoupení stěžovatele advokátem, pokud stěžovatel nebo jeho zástupce nemá vysokoškolské právnické vzdělání.

Ostrava 28. března 2022

JUDr. Kateřina Štěpánová, Ph.D., v. r.
samosoudkyně